PATVIRTINTA
Plungės „Ryto“ pagrindinės
mokyklos direktoriaus 2017 m.
rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. VĮ-107

PLUNGĖS „RYTO“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Plungės „Ryto“ pagrindinės mokyklos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Plungės „Ryto“ pagrindinėje mokykloje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1 į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2 kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

3.3 veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

4. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1 **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

5.2 **patyčios** gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1 **žodinės** patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2 **fizinės** patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3 **socialinės** patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4 **elektroninės** patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3 **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

5.4 **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.5 **Patyčias patiriantis suaugęs** – mokyklos pedagoginis ir nepedagoginis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

5.6 **Patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.7 **Patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.8 **Patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.9 **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5.10 **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

6. Saugios aplinkos mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokykloje rekomendacijomis“, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190.

II SKYRIUS
SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA MOKYKLOJE

8. Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla.

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi mokyklos direktorius, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokyklos direktorius atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašo parengimą ir įgyvendinimą mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vaiko gerovės komisija.

11. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja vaiko gerovės komisijos nariai (pagal pasiskirstytas atsakomybes), kurie kasmet:

11.1 inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

11.2 atlieka fiksuotų pranešimų apie patyčias analizę;

11.3 remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4 aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

11.5 teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo (smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos, mokinių ir asmeninių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo) ir kitais klausimais;

11.6 esant reikalui, teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7 atlieka kitus mokykloje Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. Klasės vadovai ne rečiau kaip kartą per pusmetį (esant reikalui ir dažniau) išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS
PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

13. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant:

13.1 įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms – išsaugo įrodymus;

13.2 primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

13.3 jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4 tą pačią dieną informuoja klasės vadovą, jam nesant, socialinį pedagogą ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias.

14. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

14.1 išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2 organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

14.3 pildo smurto ir patyčių pranešimo formą (2 priedas), visais atvejais apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias informuoja socialinį pedagogą;

14.4 stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisija, informuoja apie pokyčius.

15. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

15.1 išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

15.2 organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

15.3 nesibaigus patyčių situacijai, bendradarbiaudamas su klasės vadovu, imasi spręsti patyčių atvejį.

15.4 esant poreikiui, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

16. Mokyklos vaiko gerovės komisija (ar vaiko gerovės komisijos nariai, atsakingi už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą) įvertinusi turimą informaciją:

16.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2 informuoja apie esamą situaciją mokyklos direktorių, Vaikų teisių apsaugos skyrių ir Plungės savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyrių;

16.3 atlieka kitus mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

17. Mokiniui pasityčiojus iš darbuotojo, darbuotojas ar asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turi nedelsiant informuoti Vaiko gerovės komisijos pirmininką, kuris išsiaiškina situaciją ir informuoja mokyklos direktorių, imasi Mokyklos tvarkų aprašuose numatytų veiksmų.

18. Mokyklos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys ar asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turi nedelsiant informuoti socialinį pedagogą, kuris išsiaiškina situaciją ir informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas informuoja direktorių, imasi kituose Mokyklos tvarkų aprašuose numatytų veiksmų.

19. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

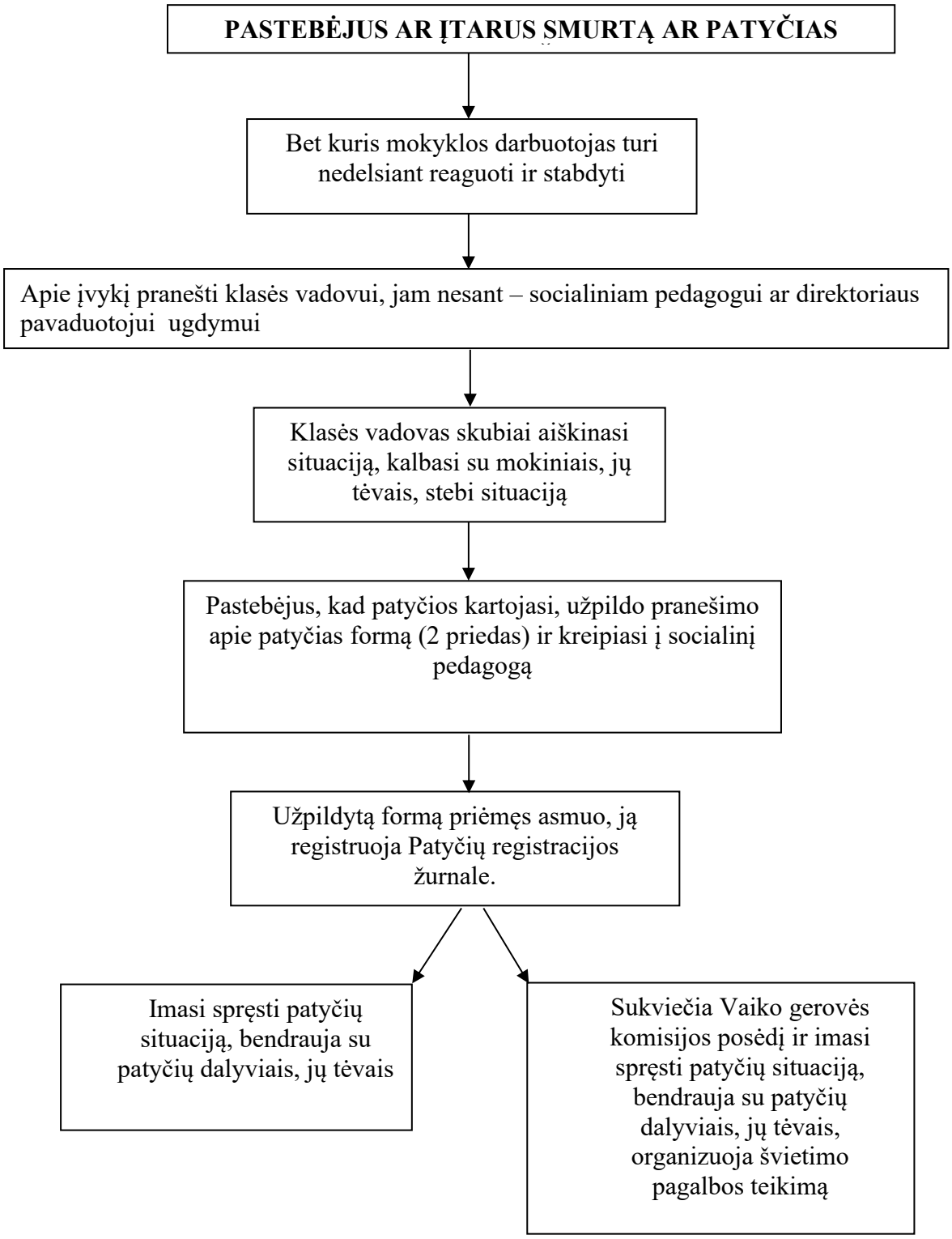
IV SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

_____

1 priedas

PLUNGĖS „RYTO“ PAGRINDINĖ MOKYKLA
REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS PLANAS

2 priedas

PLUNGĖS „RYTO“ PAGRINDINĖ MOKYKLA
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ ***Fizinės***: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ***Socialinės***: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ ***Elektroninės***: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ ***Kiti pastebėjimai*** (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio egesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie smurto ar patyčių dalyvius:

Mokinio, *patyrusio smurtą ar patyčias* vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ų, *kuris smurtavo ar tyčiojosi* vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ų, *stebėjusio smurtą ar patyčias* vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokyklos darbuotojo veiksmai šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio planas su:

Mokiniu, patyrusiu smurtą ar patyčias:	
Mokiniu, kuris smurtavo ar tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto ar patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	